

Duikland Portugal

Sesimbra is een dorpje dat ligt aan een baai circa dertig kilometer ten zuiden van Lissabon. Deze baai ligt op het zuiden, waardoor Sesimbra in de luvte van de noordwestelijke Atlantische Oceaan deining ligt. Vanwege de ligging is de wind meestal aanlandig waardoor hier bijna het hele jaar door gedoken kan worden. Niet alleen de nog jonge duikbranche profiteert van deze gunstige ligging; Sesimbra is ook een toeristische badplaats voor veel mensen uit Lissabon en omgeving.

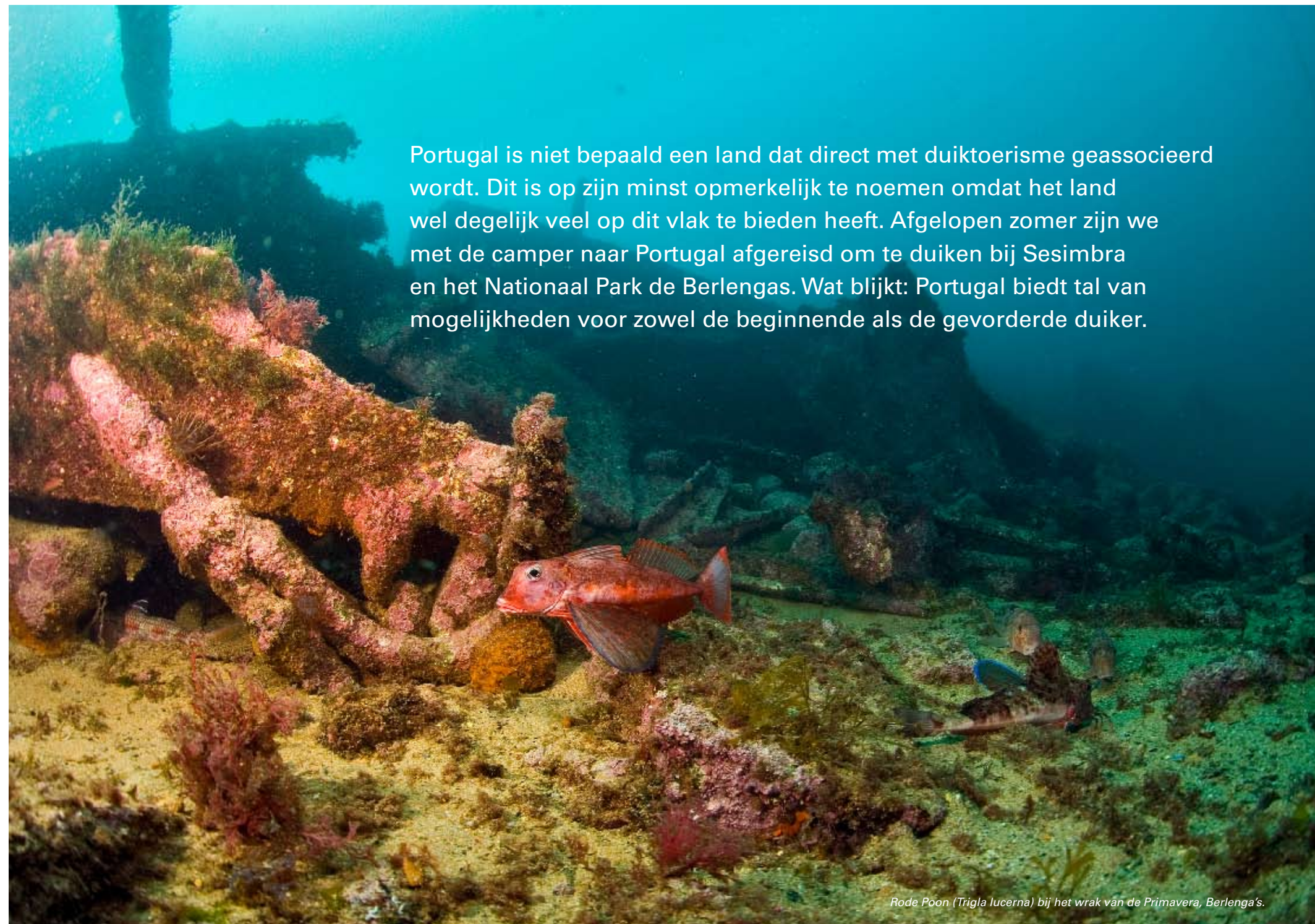
Relaxed

Duikschool Cipeira (www.cipeira.pt) heeft sinds enkele jaren in de haven van Sesimbra een professioneel opgezet duikcentrum, waarmee

perfect: strak blauwe lucht, geen hoge golven en een lekkere temperatuur, laat die duikstek maar komen!

Kleurenpracht

Eenmaal aangekomen op de eerste duikstek, Baia dos Porcos, springen we direct met onze duikspullen het water in. Onder water komen we tot de aangename verrassing dat de duikstek een schitterend macroleven herbergt: grote rotsblokken begroeid met allerhande struikjes, kolonievormende zakpijpen en sponzen en dat allemaal in prachtig blauwgroen water, met een zicht van zeker acht meter. Her en der liggen zeekomkommers, zee-egels, schorpioenvissen en zeesterren en tussen de bruine rotsen zwemmen allerlei kleurrijke vissen. Het is niet

Portugal is niet bepaald een land dat direct met duiktoerisme geassocieerd wordt. Dit is op zijn minst opmerkelijk te noemen omdat het land wel degelijk veel op dit vlak te bieden heeft. Afgelopen zomer zijn we met de camper naar Portugal afgereisd om te duiken bij Sesimbra en het Nationaal Park de Berlengas. Wat blijkt: Portugal biedt tal van mogelijkheden voor zowel de beginnende als de gevorderde duiker.

Rode Poon (*Trigla lucerna*) bij het wrak van de Primavera, Berlengas.

Koppeltje parende *Flabellina babai*.

Close-up opname van een paarse zee-egel (*Sphaerechinus granularis*).

vrijwel ieder weekend kan worden gedoken op de riffen rond Sesimbra. Gelukkig wordt er tijdens de vakantieperiode ook doordeweeks uitgevaren, zodat wij in gelegenheid zijn om enkele duiken bij Sesimbra te maken. Bij duikcentrum Cipeira is het tempo van voorbereiden behoorlijk relaxed; een uur te laat vertrekken is geen uitzondering.

Rustig vaart de boot ons langs de imponerende ruige en hoge rotskust van Portugal, waartussen de nodige verborgen prachtige zandstrandjes naar ons lonken. De duikomstandigheden zijn

verwonderlijk dat wij als macroliefhebbers binnen een paar minuten volledig gebiologeerd bezig zijn met klein spul zoeken, bestuderen en vastleggen. En een macrofeest is het: bij iedere rots komen we wel een bijzondere naaktslak, garnaal, doorzichtige zakpijp of juweelanemoon tegen. Soms schrikken we tijdens het speuren omdat we onverwacht oog in oog staan met een Atlantische octopus of een grote spinkrab.

Dicht bij de duikstek Baia dos Porcos ligt de tweede duikstek Baleeiras. Deze stek is zo rijk

aan macroleven dat we niet verder komen dan het verkennen van een of twee rotsblokken tijdens een duik van minstens tachtig minuten. De kapitein van de boot begrijpt niet wat we daar de hele tijd onder de boot aan het doen zijn. De veelheid aan zeenaaktslakken is, zeker voor de tijd van het jaar, ongekend. We zien karakteristieke paarse Chromodorissen, blauwgele *Hypsodorissen*, feloranje wrattige *Geitodorissen*, witgele *Limacia's* en *Polycerae*, paarse *Flabellina pedata's*, gele *Doriopsilla's*, witoranje *Flabellina babai* en nog meer kleine

zeenaaktslakken. Onze zoektocht naar klein spul onderbreken we regelmatig voor het schouwspel van spelende gehoorde slijmvissen en lipvissen of om de prachtige sluijbewegingen van een octopus te bewonderen. Een nachtduik op Baleeiras is helemaal een groot kleurrijk feestje: 's nachts gaan alle juweelanemoontjes open en deze zijn er in vele kleurvariaties, van felroze, gifgroene tot gele en bruine. En die Portugezen op de boot naderhand maar niet begrijpen waar onze brede oor-tot-oorgrijs vandaan komt... Sesimbra is een werkelijk Macro-Mekka.

Nationaal Park de Berlengas

Voordat we naar Portugal vertrokken, was ons op het hart gedrukt een plaats niet over te slaan: het Nationale Park de Berlengas. Dit mariene natuurreservaat begint zo'n vijftien kilometer ten westen van Peniche, een waar surfers El Dorado, dat circa negentig kilometer ten noorden van Lissabon op een schiereiland ligt. De archipel Berlengas bestaat uit een drietal kleine eilandengroepen te weten: Berlengas, Estelas en Farilhões-Forcados. Vanwege de bijzondere lokale flora en fauna, voornamelijk zeevogels en een

drietal endemische plantensoorten heeft het hele gebied de status van Nationaal Park.

Om te kunnen duiken rond de Berlengas zijn we aangewezen op een van de drie duikcentra die duiktrips rond de archipel verzorgen. Wij duiken met Haliotis (www.haliotis.pt): een professioneel duikcentrum dat alle faciliteiten biedt om te duiken rond de eilandengroep. Ze hebben een tweetal RIB's die kunnen worden ingezet om maximaal 27 duikers mee te nemen. De grootste van de twee heeft een indrukwekkende lengte van twaalf meter en wordt aangedreven

REIZEN PORTUGAL

door twee buitenboordmotoren van elk 200 PK. Aangezien de stranden rond Peniche surfers vanuit heel Europa aantrekken, laat het zich wel raden dat de zee hier doorgaans niet al te rustig is. Een flinke boot voor de overtocht naar de Berlengas blijkt geen overbodige luxe te zijn.

Oceaandeining

Wanneer we op de afgesproken tijd aankomen bij het duikcentrum is de hele bemanning druk in de weer met de voorbereidingen voor een lange duikdag op zee. We zullen vandaag uitvaren met Lioti, de grootste van de twee RIB's. Wanneer we de haven van Peniche uitvaren, lijkt de oceaan heerlijk rustig te zijn totdat we de uiterste punt van het schiereiland gepasseerd hebben: nu weten we wat oceaandeining is! Voor duikers met zeebenen is het fantastisch, de minder bedeelden moeten even de tanden op elkaar houden. Pas wanneer we op volle zee zijn, wordt besloten welke duikstek in aanmerking komt om te bezoeken. Het schijnt 'rustig' te zijn dus gaan we naar de Farilhões-Forcados. Deze rotsgroep ligt nog eens vijftien kilometer verder ten westen van de Berlengas. Hier zouden zich de mooiste duikstekken van de hele archipel bevinden. En vandaag wil de enthousiaste bemanning van Haliotis ons verwennen door ons te laten duiken bij Cave do Rabo de Asno...

En dan duiken

Eenmaal onder water lijkt Cave do Rabo de Asno niet direct de meest bijzondere duikstek, maar vanaf een meter of twaalf blijkt dat we onze mening eens goed moeten herzien: de hele rotswand is van onder tot boven begroeid met rode gorgonen die soms wel een meter groot zijn. Tot dusver dachten wij dat deze dieren alleen maar in de Middellandse Zee voorkwamen, maar kennelijk is dit een van de weinige plaatsen in de Atlantische Oceaan waar ze ook goed gedijen. Met het rif aan onze rechterzijde gaan we verder en dalen af naar een meter of twintig waar we een ruime grot in zwemmen. Naarmate we de grot verder penetreren, wordt het steeds dieper en steeds nauwer. Op circa dertig meter is de grot op zijn smalst en hier is de tweede uitgang van de grot te zien. Als prachtig blauwe radioactieve straling komt het licht naar binnen gevallen. Helaas is er niet veel tijd om van dit aangezicht te genieten omdat de maximale bodemtijd met rasse schreden nadert. We besluiten terug te gaan richting de boot. Op de terugweg heeft de grot een heel ander aanzicht:

we kijken tegen het zonlicht door het diepblauwe water en zowel naast ons als boven ons is alles geheel begroeid met dezelfde rode gorgonen. Eenmaal aan boord begrijpen we maar al te goed waarom dit de favoriete duikstek is van zo'n beetje de hele bemanning. De duikspullen worden weer vastgezet op de boot en we varen terug naar het hoofdeiland van de Berlengas waar we bij het oude fort de lunch krijgen uitgereikt. Hier wordt besloten dat de middagduik iets ten oosten van het eiland plaatsvindt.

Wrakken

De lunch is inmiddels aardig gezakt en we vertrekken naar de volgende duikstek: de restanten van de Primavera. Bij Haliotis hebben ze de goede gewoonte om de tweede duik rustiger aan te doen dan de eerste duik: de middagduik is bijna altijd een wrakduik... Omdat de bemanning goed bekend is met de duikstekken is het wrak snel gelokaliseerd en wordt er geankerd. Er staat een stevige stroming, maar als een Portugees er tegenin kan komen, dan kunnen wij dat zeker! Wanneer we overboord rollen, is het zaak om zo snel mogelijk terug bij de boot te komen en ons goed vast te houden, anders liggen we binnen de kortste keren vijftig meter of verder achter de boot. Wanneer iedereen in het water ligt, werken we onszelf langs de ankerlijn naar beneden. Verrassend genoeg blijkt de stroming naarmate we dieper komen af te nemen. Vanaf een meter of vijftien is hij zo goed als verdwenen en zien we diverse scheepsonderdelen onder ons liggen. Van het stoomschip is niet veel meer over dan de ribben en wat onderdelen die her en der verspreid liggen. Gelukkig is het wrak in de loop der jaren veranderd in een rif met veel vis. Een vissoort die hoog op mijn verlanglijstje stond, treffen we bij aankomst aan: een koppeltje rode pomen. Een prachtige vis met mooi gekleurde pectorale vinnen die helaas iets te vaak in de pan belandt. Behalve rode pomen wordt het wrak onder andere nog bewoond door een aantal gaffelkabeljauwen en schorpioenvissen. Ook worden er regelmatig zonnevissen, tandbaarzen en congeralen waargenomen, jammer genoeg zijn wij tijdens onze duik iets minder fortuinlijk. Bij een herhalingsduik op twintig meter diepte is de bodemtijd veel te snel bereikt en dus moeten we weer opstijgen. Tijdens onze veiligheidsstop aan het ankertouw kijken we in het diepe blauw in de hoop een maanvis of een andere spectaculaire pelagische vis te kunnen zien. Helaas voor ons dit keer, het

blijft slechts blauw... Eenmaal terug aan boord is de dag alweer een heel eind gevorderd en beginnen we aan de terugtocht naar het vasteland. Vanuit de haven brengen we alle spullen nog terug naar het duikcentrum, waar tevens een heerlijke warme douche op ons wacht. Behalve de twee beschreven duikstekken zijn er in het Nationaal Park de Berlengas nog zestien duikstekken die door Haliotis bezocht worden. Deze plekken variëren van eenvoudige ondiepe duiken met vele doorgangen rond het eiland tot heftige duikstekken op volle zee waar je geheel bent overgeleverd aan sterke getijdenstroming met soms metershoge golven. Sommige met een wrak, andere bestaan uit een onderzees rif met vele pelagische vissoorten.

DUIKCENTRUM

Duikcentrum Cipreia, Porto de Abrigo de Sesimbra, Pavilhão 3, 2970 Sesimbra, Portugal. Web: www.cipreia.pt Duikcentrum Haliotis, Hotel Praia Norte, Av. Monsenhor Bastos 206, 2520 Peniche, Portugal. Web: www.haliotis.pt

Atlantische octopus (*Octopus vulgaris*).

Rode gorgonen en gele boorspons bij Cave do Rabo de Asno, Farilhões-Forcados.

Met de klok mee:

Bruine schorpioenvis (*Scorpaena porcus*) op het wrak van de Andreos, Berlenga's.

De haven van de toeristische badplaats Sesimbra, 40 kilometer ten zuiden van Lissabon.

Parende *Crimora papillata*'s met gele eierafzetting.

Algemeen voorkomende gele gehoornde slijmvis (*Parablennius incognitus*).

Koppeltje parende Cantabrische dorissen (*Hypselerodora cantabrica*).